

БЕЛАРУСКИ УНІВЕРСІТЭТ

Газета Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. 22 лютага 2001 года, чацвер, № 3 (1832)

ПОСТФАКТУМ

Жанчыны на міжнароднай арэне

У памяшканні пасольства Рэспублікі Беларусь у Маскве 2 лютага адбылося другое пасяджэнне Савета па справах жанчын і дзяцей пры Саюзнай грамадскай паліцыі Беларусі і Расіі. З дакладам на пасяджэнні выступіла намеснік старшыні Беларускага саюза жанчын, старшыня Саюза жанчын БДУ Святлана Рыгораўна Савіна. У сваім выступе яна падрабязна спынілася на ключавых праграмных накірунках дзейнасці БСЖ і ўдзеле гэтай аўтарытэтай грамадскай арганізацыі ў прыняцці на дзяржаўным узроўні доўгатэрміновых праграм "Жанчыны Беларусі", "Дзеці Беларусі", заснаванні Дня маці, адкрыцці цэнтраў сацыяльнай падтрымкі і Крызіснага цэнтра ў Мінску.

Разам з тым яна спынілася на тых праблемах, якія найбольш во-

стра сказаліся на становішчы жанчын Беларусі. Найпершая сярод іх — беспрацоўе. Калі саграза беспрацоўя стала рэальнасцю, у нашай краіне яна набыла жаночае аблічча: 65,5 % беспрацоўных у Беларусі — жанчыны.

Другая праблема, закранутая дакладчыцай, датычылася таго, што ў апошнія дзесяцігоддзе заўважаецца тэндэнцыя да павелічэння сацыяльных сірот, бяздомных дзяцей.

У сувязі з гэтым БСЖ ажыццяўляе шэраг праграм па аказанні маральнай і матэрыяльнай дапамогі найбольш безабаронным слаям насельніцтва: адзіночкам, састарэлым людзям, дзіцячым дамам, шматдзетным сем'ям і г.д.

*Вольга БАРДЗІЯН,
член Саюза жанчын БДУ*

МІЖНАРОДНАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА

ІНТАРЭСЫ Ё БДУ І ПАСОЛЬСТВА КНР УЗАЕМНЫЯ

Зараз цяжка ўзгадаць усе мерапрыемствы, што бачыла канферэнц-зала факультэта міжнародных адносін БДУ. Сустрэча, што адбылася тут 15 лютага, доўжылася толькі 20 хвілінаў. Аднак не працягласць вызначыла тое значэнне, якое надавала кіраўніцтва БДУ візіту кіраўніцтва кітайскага дыпламатычнага корпуса ў нашай краіне. Падстава была досыць значнай: Надзвычайны і Паўнамоцны пасол КНР у Беларусі спадарыня У Сяо Цю і першы сакратар пасольства па справах адукацыі Лі Чжэнхе перадалі ў дар факультэту міжнародных адносін бібліятэку з 500 кніг (на англійскай і кітайскай мовах) і абсталюванне для прыёму каналаў спадарожнікавага тэлебачання.

У сваім прывітальным слове першы прарэктар нашага ўніверсітэта А.І. Жук нагадаў, што такая дапамога аказваецца не ў першы раз. Некалькі гадоў таму па-

сольства перадало кафедры ўсходніх моваў БДУ камплект падручнікаў і відэаапаратуру агульным коштам 3000 долараў. Самыя лепшыя знаўцы кітайскай мовы з ліку студэнтаў ФМА атрымалі зайздросную магчымасць прайсці моўную стажыроўку ў Кітаі. Супрацоўніцтва набывае асаблівае значэнне ў сувязі з фармаваннем у Беларусі ўласнай школы ўсходазнаўства. Як вядома, сёлета пачнецца прыём на новае аддзяленне — лінгвакраіназнаўства Азіі і Афрыкі.

Падзея, якая адбылася 15 лютага, стала чарговым пераконаўчым сведчаннем супрацоўніцтва паміж БДУ і пасольствам КНР у Беларусі, заснаванага на ўзаемных інтарэсах, узаемнай павазе і ўзаемным узбагачэнні.

*Леанід ФЯДОТАЎ,
практыкант упраўлення
міжнародных сувязей БДУ*

ПЕРСПЕКТЫВЫ

ТУТ РЫХТЮЮЦЬ БУДУЧЫХ СТУДЭНТАЎ

У лістападзе мінулага года ў адпаведнасці з падпісаным загадам адбылося зліццё двух факультэтаў у адзін, факультэта дауніверсітэцкай падрыхтоўкі і прафарыентацыі моладзі і падрыхтоўчага факультэта для замежных грамадзян. Змянілася і сама назва падфака. Цяпер гэта факультэт дауніверсітэцкай адукацыі для беларускіх і замежных грамадзян.

Дэкан новага факультэта Уладзімір Васільевіч Сувораў лічыць, што такі крок поўнасьцю апраўданы: гэтыя два факультэты, якія раней дзейнічалі асобна, маюць аднолькавыя формы работы з прыкладна аднолькавым кантынгентам — з людзьмі, якія валодаюць пэўным адукацыйным узроўнем, сярэдняй адукацыяй, і збіраюцца паступаць у вышэйшую навучальную ўстанову. Сумеснае функцыянаванне дазволіць ім больш эфектыўна выкарыстоўваць матэрыяльна-тэхнічную базу і кадравы патэнцыял.

Цяпер факультэт дауніверсітэцкай адукацыі для беларускіх і замежных грамадзян мае тры кафедры: дзве — па навучанні рускай мове як замежнай, гуманітарнага і прыродазнаўчага накірунку, і кафедру дауніверсітэц-

кай падрыхтоўкі і прафарыентацыі моладзі.

На факультэце ёсць два цэнтры. Адзін з іх — навучальны цэнтр вочна-завочнай адукацыі. Ён арганізоўвае і праводзіць падрыхтоўчыя курсы, як традыцыйныя, так і эксперыментальныя. Пры гэтым адукацыйнымі праграмамі ахопліваецца каля 2000 маладых грамадзян Беларусі.

Другі, навучальна-навуковы цэнтр перспектыўнага развіцця, распрацоўвае асноўныя накірункі і механізмы ўкаранення інавацыйных адукацыйных тэхналогій у навучальны працэс, распрацоўвае навукова-метадычныя рэкамендацыі, стварае камп'ютэрныя праграмы, а таксама графічныя праграмы і аўдыё-матэрыялы па вучэбных дысцыплінах, якія выкладаюцца на факультэце.

Факультэт дауніверсітэцкай адукацыі атрымаў нядаўна два камп'ютэрныя класы. На базе камп'ютэрных класаў у хуткім часе павінен з'явіцца і новы лінгвафонны кабінет. Карацей кажучы, робіцца ўсё, каб узняць навучальны працэс на якасна новы ўзровень.

Сёння ідэалогія новага факультэта ў рабоце з замежнікамі можа быць выказана ад-

ной фразай: "Мова — на базе адукацыі, і новая адукацыя — ужо на базе мовы". Адным словам, вялікая ўвага надаецца выкладанню рускай мовы як замежнай. Яно і зразумела. Калі замежны студэнт асвоіць яе на належным узроўні, ён зможа паступіць на любы факультэт БДУ і паспяхова там займацца, калі ж не — спецыяльнасць атрымаць яму будзе даволі праблематычна.

Такім чынам, на факультэце дауніверсітэцкай адукацыі апошнім часам стараюцца перабудаваць вучэбныя праграмы, сам навучальны працэс так, каб адукацыйны патэнцыял, якім валодаюць замежнікі, прыязджаючы да нас, быў выкарыстаны пры навучанні рускай мове ў поўнай меры. Гэта няпростая задача. Яна патрабуе дадатковых даследаванняў. Па словах Уладзіміра Васільевіча Суворова, на факультэце збіраюцца выступіць са спецыяльнай праграмай і дабівацца для яе асобнага фінансавання.

Працы шмат. І паколькі структура факультэта абнавілася, работа ўся наперадзе.

Ганна АНАТОЛЬЕВА

АМУР НЕ ПРАМАХНУЎСЯ

Дзень святога Валянціна — цудоўнае свята, якое мы ўжо адсвяткавалі. Зараз прыйшоў час падводзіць вынікі.

Усё пачыналася яшчэ ў інтэрнатах, дзе былі абвешчаны конкурсы на лепшую “валянцінку” і дзе ўсе закаханыя мелі магчымасць патанчыць на святочных дыскатках. А потым у студэнцкім гарадку прайшоў шоу-конкурс “Каханне з першага позірку”. 23 хлопцы і дзяўчыны з розных інтэрнатаў заявілі пра сваё жаданне паўдзельнічаць у гэтай гульні.

Пасля бяспітнага адбору іх засталася ўсяго шасцёра: Кацярына, Таццяна, Аксана, Яўген, Юрась і Андрэй. Хлопцам і дзяўчатам прапанавалі наступныя сітуацыі: якім чынам вы звернеце на сябе ўвагу дзяўчыны, якая вам падабаецца? Вам спадабаліся адразу дзве дзяўчыны...

На гэтыя і іншыя сітуацыі канкурсанты прапанавалі свае арыгінальныя адказы. А потым прыйшоў час рабіць выбар. І Амур не схібіў, не прамагнуўся: яшчэ адна зорка каханна запалілася гэтым вечарам на небасхіле. Ён — Яўген Зяцькоў (ФПМІ, II курс, інтэрнат № 6), яна — Таццяна Цяліца (ФФСН, I курс, інтэрнат № 9)...

Застаецца толькі дадаць, што ўсе гэтыя мерапрыемствы і свята адбыліся дзякуючы Аляксандру савету студгарадка пры падтрымцы ўпраўлення выхаваўчай работы з моладдзю і прафкама студэнтаў БДУ.

*Крысціна СТАНКЕВІЧ,
кіраўнік інфармацыйнай службы
студэнцкага гарадка БДУ*

ІНІЦЫАТЫВА

ПАДРЫХТАВАНЫ ПРАЕКТ СТАТУТА

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт мае доўгія слаўныя баявыя і працоўныя традыцыі. Далёка за межамі Беларусі ведаюць імёны людзей, чыё жыццё і дзейнасць былі звязаныя з нашым універсітэтам. Сярод іх Герой Савецкага Саюза Г.К. Жукаў, Я.В. Смушкевіч, Д.П. Жмураўскі, А.В. Кірсанаў, М.Я. Зайцаў і інш. Можна назваць і імёны Герояў Сацыялістычнай працы Л.А. Арцымовіча, М.А. Барысевіча, А.Н. Сеўчанкі, Б.І. Сцяпанавы і г.д.

Асабліва хочацца адзначыць, што некаторыя ветэраны вайны і па сёння працягваюць працаваць у БДУ. Сярод іх загадчык лабараторыі фізікі цвёрдага цела фізічнага факультэта Л.Р. Цегін (маёр у адстаўцы), прафесар кафедры канстытуцыйнага права юрыдычнага факультэта А.А. Галаўко (капітан запasu), прафесар кафедры фізічнай электронікі ФРФІЭ А.А. Лабуда (былы радавы Чырвонай арміі), прафесар, загадчык лабараторыі НДІ ПФП Д.С. Умрэйка (былы парты-

зан), дацэнт кафедры механіка-матэматычнага факультэта В.Ф. Ждановіч (былы партызан) і інш.

Разам з тым нашыя ветэраны сёння і самі адчуваюць патрэбу ў сацыяльнай абароне, дапамозе і ўвазе з боку кіраўніцтва, прафсаюнных і маладзёжных арганізацый факультэтаў і агульнаўніверсітэцкіх падраздзяленняў. На спелае жыццёвае неабходнасць распрацаваць і зацвердзіць Статут ветэранскай арганізацыі БДУ. Усе выкладчыкі і супрацоўнікі, якія жадаюць прыняць удзел у абмеркаванні праекта Статута, могуць звяртацца на адрас: 220050, г. Мінск, пр. Ф. Скарыны, 4, галоўны корпус, кабінет 205 да А.І. Котава.

*А.І. КОТАЎ,
сакратар Савета ветэранаў БДУ,
дацэнт кафедры
сусветнай і айчыннай гісторыі*

Сустрэча ветэранаў вайны БДУ на 55-ю гадавіну Перамогі

“ВАЛЯНЦІНКИ” ДЛЯ ДЭКАНА

За апошнія гады дзень святога Валянціна набыў вялікую папулярнасць. Сведчанне гэтаму — нават прылаўкі нашых крамаў, якія поўняцца рознымі ўзорамі паштовак, падарункаў і “валянцінак” да свята закаханых на лубы густ. А ўсяго пару гадоў таму іх было знайсці дужа цяжка.

На геофаку ёсць свае традыцыі святкавання дня святога Валянціна. Дзякуючы студэнцы IV курса Алене Баразне ўжо другі год запар арганізуецца святочная пошта. За тыдзень да свята каля ўваходу на факультэт з’явілася паштовае скрыня, з дапамогай якой можна было павіншаваць якога заўгодна студэнта ці студэнтку, выкладчыка ці выкладчыцу. Увогуле арганізатары перадалі 402 паштункі.

Больш за ўсё адрасантаў было на II курсе — 123 чалавекі. Крыху менш паштовак атрымалі студэнты I курса (119). А сярод паў безумоўнае лідэрства захапіла 4-я група I курса, на адрас якой прыйшла 41 паштоўка.

Выкладчыкам адрасавалі 40 “валянцінак”. У адрозненне ад мінулага года, калі лідэрам стаў Ю.В. Кухарчык, сёлета “валянцінкі” размеркаваліся прыкладна пароўну. Сярод лідэраў былі і дэкан факультэта І.І. Пірожнік.

Выкладчыкі таксама выкарысталі магчымасць павіншаваць сваіх студэнтаў. Так, напрыклад, экалагі IV курса атрымалі віншаванне са святам і шчырыя пажаданні асабістага шчасця і вялікага каханна ад выкладчыц Т.М. Гладкай і Л.Я. Ляшковіч, што не можа не спадабацца.

Напрыканцы святочнага дня сіламі першакурснікаў была наладжана святочная праграма, якая скончылася дыскаткай. Старэйшыя курсы прымалі менш актыўны ўдзел у святкаваннях, што выявілася ў меншай колькасці паштункі на іх адрас. Аднак можна меркаваць, што яны аддаюць перавагу асабістаму выказванню сваіх пачуццяў.

*Вадзім ЗУБРЫЦКІ,
адказны за інфармацыйны сектар
маладзёжных арганізацый геофака*

АБ’ЯВЫ

ІНСТЫТУТ ЯДЗЕРНЫХ ПРАБЛЕМ БЕЛДЗЯРЖУНІВЕРСІТЭТА

аб’яўляе конкурс

на замяшчэнне пасады:

Лабараторыя вымяральных сістэм:
загадчык лабараторыі — 1 чалавек.

Лабараторыя ядзернай аптыкі:
навуковы супрацоўнік — 1 чалавек.

Тэрмін конкурсу — 1 месяц з дня апублікавання аб’явы.

Адрас: 220050, г. Мінск, НДІ ЯП, вул. Бабруйскай, 11, аддзел кадраў, пакой 315, тэл. 226-42-31.

З гэтага нумара рэдакцыя газеты адкрывае рубрыку, прысвечаную 80-годдзю нашага ўніверсітэта.

Артыкул, які мы сёння прапануем вашай увазе, быў надрукаваны ў 1927 годзе і прапанаваны нашай газеце музеем гісторыі БДУ. Са старо-нак успамінаў пастаюць перад намі першыя студэнты БДУ — тыя, хто навучаўся ў нашым ўніверсітэце ў 20-я гады ўжо мінулага стагоддзя: чым яны жылі, якія клопаты мелі.

Рэдакцыя вырашыла не змяняць правапіс успамінаў, каб кожны чы-тач мог сам адчуць подых тых “бурапенных” дзён. Не заўсёды “гладкія” фразы, не дужа правільныя словы, нязвычайнае нам, сённяшнім, ужыванне знакаў прыпынку — усё гэта адзнакі часу...

Штрыхі быту

1. ХАРЧАВАНЬНЕ

Большасць студэнцкай масы харчует-ца ў сталойках. Студэнцкая сталойка пра-душчае штодня да 1000 чалавек, некалькі сот абедае ў шостаі сталойцы М.Ц.Р.К., у якой ад 2-х да 3-х гадзін дня — час воль-ны ад лекцый і практыкумаў — можна ўба-чыць студэнтаў усіх факультэтаў і курсаў.

На першым годзе існавання Універсы-тэту сталойкі ня было. У 1921-1922 годзе на плошчы Волі, недалёка ад будынку, дзе зараз змяшчаецца Саўнарком, знаходзіў-ся кооператыў “Медик”, дзе студэнты Мэд-факу атрымлівалі штотомесечны паёк — муку, цукер, алей, замарожанае соленае мяса і г.д. Муку мянялі на хлеб, мяса часта “збы-валі” у абмен на больш страўныя прадме-ты, само мяса варыць ня было ў чым і на чым.

Аднойчы, праўда, рашылі хлопцы ў інтэр-наце па Камсамольскай вуліцы прыгата-ваць мясное блюда. Дасталі кацялок, буль-бы і, самае галоўнае, пару дашок ад суседз-кага плоту. Дзеве цэгляны замянілі таганок, а ўласныя лёгкія адыгрывалі ролю каваль-ных мяхоў — сырыя дошкі доўга не хацелі гарэць. Калі патух апошні вугалёк і апетыт дайшоў да вышэйшага пункту, выявілася, што “топліва” не хапіла. Мясца і бульба зварылася толькі на палову. Але... ня выкіды-ваць жа... Голад ня цётка? Калі можна грызці граніт навукі, чаму нельга грызці недавараную саланінку. І грызці. Грызці пад акампанімент хрусцеўшай пад зубамі сыраватай бульбы...

Сталойка адчынілася ў пачатку 1923 г. Знаходзілася яна ў вядзенні касы ўзаема-дапамогі, экономаддзелу Выканбюро, а ця-пер ёй загадвае Праўленьне Універсытэту. У сталойцы апрача абеда можна па дзяшо-вай цане атрымаць сьняданьне і вячэру.

У радзе пакояў інтэрнатаў, у большасці жаночых, арганізавана калектыўнае харча-ваньне. Уносяць па і — кожны жылец у ся-рэднім 6 руб./, і на гэтыя грошы сьне-даюць і вячэраюць. Рытку сьнеданьне дзя-журны па пакою, пры чым, што і як прыгатаваць цалкам залежыць ад гаспадар-чых здольнасцяў дзяжурнага. Трэба ска-заць, што задача гэта нялёгка: накарміць чалавека ў дзень два разы за 20 к., тут пат-

рэбны і гаспадарчыя здольнасці і ўмень-не поўнасьцю правесці рэжым эканоміі. Многае залежыць ад характару дзяжурна-га; адны ідуць па лініі “найменшага со-противления” — купляюць у кооператыве каўбасу, масла і інш., гатуюць на прымусе гарачыя стравы — бульбу вараць, жараць грэнкі і, нават, тушаць моркву. Фонд харча-ванья не парушаны; толькі ў асабліва важ-ных выпадках, калі трэба купіць падарунак чырвонаармейцам, якія варочаюцца з манэў-раў, альбо, калі прыязджае на гастролі Мас-коўскі тэатр, пазычаюць у фондзе грошы да наступнай стыпэндыйнай палучкі.

Гаворачы аб харчаванні студэнтаў, нельга не закрануць таго факта, што ў дні рэволюцыйных святаў, у дні, калі ўсюды хар-чаваньне паляпшаецца./, наша студэнцкая сталойка не працуе зусім і напярэдадні вы-даюцца сухія прадукты — хлеб, каўбаса і г.д.

У выніку — свята ў нашым быту зусім не адчуваецца, альбо праўдзівей./, адчу-ваецца ня так, як павінна было-б. І ў юмо-рыстычнай музычнай газеце на вечары, ў адно з такіх святаў, студэнцтва сьпявала пра сваю дэманстрацыю “по улицам ходила большая крокодила, она, она голодная была”.

Гэты факт адзначаўся і ў наказах Праф-комам. Абяцалі ў гэтым годзе справу вы-правіць.

2. ІНТЭРНAT

Гаворыць аб значэнні інтэрнату ў быту нашага студэнцтва ня прыходзіцца. Ва ўмо-вах кватэрнага крызісу Менску наўнасьць інтэрнату на 450 чал. зьяўляецца вялікім дасягненнем стударганізацыі. Але гэтага ня досыць. Усяго толькі 50 проц. стыпэн-дыятаў жыве ў інтэрнатах, тады, як жадаю-чых многа больш. І штодзённыя кватэрныя баталіі, перапоўненасць пакояў, “сверхко-ечныя обитатели” — усё гэта падкрэслі-вае неабходнасць далейшага павялічэн-ня кват. плошчы інтэрнатаў.

У 1921 г. — першы год існавання Ун-ту інтэрнатаў ня было. У 1922 г. адчыніўся інтэрнат па Камсамольск. вул. на 30 ч. Цес-ната./, беднае абсталяваньне, холад./—/ ня будзем граха таіць, ужо прайшла су-

дзёбная даўнасьць, можна прызнацца./,—/ калі неўмагату было ад марозу, калі замяр-зала вада ў шклянцы на сталае, ішлі студэ-нты ў анатамку і са страхам вялікім (баяліся стоража) “умыкалі вязанкі” дроў.

У 1923 г. беларуская Т-ва “Чырвонага крыжу” абсталявала студэнцтву інтэрнат па Беларускай вуліцы на 30 чал. Намячаўся ён спэцыяльна для студэнтак — і нават надпіс быў адпаведны: — “інтэрнат для студэнтак”, — але жылі ў ім і хлопцы. Пры інтэрнаце быў добры фруктовы сад, пасылаліся туды таварышы слабыя здароўем — лічыўся інтэрнат, як-бы домам адпачынку. У 26 г. быў гэты інтэрнат перададзены гідратэхнікуму.

У 24 г. на 100 месц павялічылася жыл. плошча — стударганізацыі атрымалі буды-нак па вул. Энгельса. Жывучыя цяпер у гэ-тым інтэрнаце наўрад ці ўяўляюць сабе, які быў выгляд інтэрнату ў той час. “Старычкі” успамінаюць з неахвотай, і асабліва пад-крэсьляюць фанэрныя перагародкі з жорсткімі клапамаі...

У 25 г. Пэдфак пераехаў на Земляробскі завулак і звольніў пад інтэрнат трохпавяр-ховы будынак па Ленінскай. Гэта дало па-вялічэнне на 150 ложкаў. Адрэмантава-ны інтэрнат па вул. Энгельса, зачынены, у мэтах знішчэння распыленасці і заха-ваньня эканомічнага адзінства, інтэрнат па Камсамольскай.

За апошні год у сувязі з пераездам ка-федр Мэдфаку (гістолёгіі і фізіялёгіі) жыл-плошча зноў узрасла.

І ў цяперешні момант мы маем 450 ло-жак. Ужо няма і ў паміне драўляных тап-чаноў першых год, іх выцяснілі жалезныя ложкаі, ужо ня прыходзіцца вечарамі насіць дровы з анатамки. Інтэрнаты рэгулярна апальваюцца, няма былой цеснаты, не па-раўняць санітарнае становішча пакояў. Апошняя ва многім залежыць ад саміх жыльцоў./, і нярэдка большыя і мнага-людныя жаночыя пакоі, куды чысцей ўтрым-ліваюцца, чым маленькія пакоі, якія лягчэй прыбраць і ў якіх жывуць усяго 2-3 чала-векі “моцнага” полу.

Унутраны распарадак строга захоўваец-ца жыльцамі./, і няма месца ўжо тым “мастацтвам”, аб якіх два гады назад гавар-ыў на студконфэрэнцыі тав. Слонім, калі студэнты дзеля “фізычных досьледаў” пра-водзілі кароткае замыканьне, і інтэрнат не-калькі дзён ня меў сьвету, калі цяжка было змагацца з недысцыплінаванасцю асобных жыльцоў. Зьмяніўся знадворны выгляд па-кояў: — феранкі, партрэтны, кветкі — усё гэта драбніцы, але драбніцы, гаворачы аб няў-хільным росьце сьвядомасці таго, што інтэрнат трэба берагчы./, аздобіць, бо тым самым аздабляецца наш быт, нашае жыць-цё.

Зьнішчана безкарыснае і нясупыннае хаждзеньне жыльцоў інтэрнату па пакоях суседзяў, якое перашкаджала займацца, няма былой зьнявагі да сажыцеля.

Аглядаючыся на шлях./, прароблены інтэрнатамі./, мы павінны канстатаваць іх рост, побач з ростам і ўсяго нашага мала-дога В.У.З’у.

Мы ўпэўнены, што рост гэты будзе пра-даўжацца і далей.

С. МЕКЛЕР

СВЕТ ВАШЫХ ЗАХАПЛЕННЯЎ

Саюз жанчын БДУ прапануе выкладчыкам, супрацоўнікам і студэнтам прыняць удзел у выставе "Свет творчасці, свет захалленняў", прымеркаванай да Дня жанчын — 8 Сакавіка. Мэта выставы — пазнаёміць са светам захалленняў супрацоўнікаў і студэнтаў БДУ і іх блізкіх.

На выставу можна прадстаўляць малюнкi і іншыя творы дзяцей, разнастайную творчасць бацькоў (у тым ліку калекцыі, рукадзелле, кулінарныя вырабы, дарункі сада і гарада і г.д.). Лепшыя экспаненты атрымаюць заахвочвальныя прызы.

Заявы на ўдзел у выставе неабходна падаваць да 1 сакавіка 2001 года ў пакой 109 галоўнага корпуса, указавшы назву экспаната, яго памеры і вагу, а таксама прозвішча, імя, імя па бацьку аўтара, падраздзяленне, тэлефон (хатні і працоўны).

Даведкі можна атрымаць па тэлефонах 226-59-50, 209-53-24.

Саюз жанчын абмяркоўвае

ЖАНЧЫНАМ ВАРТА ЎСПОМНІЦЬ ПРА САМААБАРОНУ

З поспехам працягвае сваю працу Саюз жанчын БДУ. 14 лютага адбылося адкрыццё клуба Саюза "Здароўе жанчыны", да арганізацыі якога са шчырым жаданнем душэўнай дабрабыт кожнаму чалавеку спрычынілася кандыдат філасофскіх навук, дацэнт Аляўціна Цімафееўна Паўлава.

У цэллай атмасферы, за кубачкам гарбаты прайшло першае пасяджэнне, на якім абмяркоўваліся праблемы насілля над жанчынай і здаровы лад жыцця.

З цікавым паведамленнем і вынікамі сацыялагічнага даследавання сярод студэнтак II-IV курсаў БДУ, БДПУ імя М. Танка, камерцыйнага Інстытута кіравання пазнаёміла членаў клуба кандыдат юрыдычных навук, сацыёлаг Святлана Нікіфаруна Бурава. У апытанні, пра якое яна распавядала, удзельнічалі каля 1000 студэнтак. Статыстыка сведчыць, што 85 % маладых жанчын жывуць у пастаянным страху згубіць родных і блізкіх, што з імі можа нешта здарыцца, што яны могуць застацца адзінокімі ў старасці (баязь гэтага з'яўляецца ўжо ў юначыя гады). Непрывабна выглядае і статыстыка хранічных захворванняў (хаця некалі было сказана, што калі чалавек прачынаецца ў 40 гадоў, а ў яго нічога не баліць — значыць, ён памёр).

Самым разбуральным з усіх відаў насілля з'яўляецца эканамічнае, якое ўключае ў сябе недавер да дзяцей, калі тым неабходныя грашовыя сродкі для сваіх патрэбаў. 15 % дзяўчат пакутуюць ад таго, што іх абраннікі не дазваляюць падпрацоўваць, каб зарабіць нейкія дадатковыя грошы на пражыванне.

Кожная другая дзяўчына засведчыла ў анкеце, што ў дзіцячым узросце перажыла ў сям'і рукапрыкладства і грубыя адносіны бацькоў. Што датычыцца псіхалагічнага насілля ў сям'і, то яго адзначаюць 98 % апытаных.

Не менш жакліва выглядае той факт, што кожная чацвёртая жанчына перанесла насілле ў старэйшым школьным узросце, а 2-3 % апытаных — у дашкольным.

Дарэчы было б узгадаць канферэнцыю 1994 года "Сям'я і грамадства", дзе прыводзіліся звесткі, паводле якіх 25 % жанчын былі жорстка збітыя мужчынамі, але 3 % мужчын зазналі насілле жанчын.

Увогуле, члены клуба прыйшлі да высновы, што праблемы насілля над жанчынай на сучасным этапе развіцця грамадства трэба раз-

глядаць у сацыяльным кантэксце.

Члены клуба спрабавалі знайсці шляхі паляпшыць такое становішча і адзначылі, што неабходна рыхтаваць дзяцей да самаабароны, спрабаваць дапамагачь сем'ям выходзяць хлопчыкаў і дзяўчынак з ясельнага ўзросту. Адзначалася, што кіраўніцтву дзяржавы не перашкодзіла б дэталёва разгледзець існуючую праблему і спрабаваць знайсці шляхі яе вырашэння...

ЗДАРОВЫ ДУХ У ЗДАРОВЫМ ЦЕЛЕ

Па праблеме здаровага ладу жыцця жанчыны і рацыянальным харчаванні выступіла кандыдат філасофскіх навук, дацэнт Ангеліна Вячаславаўна Клёсава. Больш за 30 гадоў яна ў любое надвор'е і ўзімку, і ўлетку "не развітваецца з вадой" Камсамольскага возера. Нават у пенсійным узросце, яна заўсёды маладая і душой, і целам, бо, паводле яе меркавання, чалавек — частка космасу, мікракосмас. І таму Ангеліна Вячаславаўна жыве сама і ўсім раіць жыць у згодзе з запаветам "Па-

Ангеліна Вячаславаўна Клёсава

любі бліжняга свайго". Толькі калі любіш сябе, можаш быць здаровым, і толькі здаровы чалавек можа дапамагчы іншаму. Для таго каб быць здаровым, лічыць А.В. Клёсава, трэба быць непарыўна звязаным з фізічнай працай, асабліва на зямлі, быць бліжэй да прыроды (чалавек, як вядома, частка прыроды). Немалаважная і роля фізічнай культуры для здароўя чалавека: абавязковая рані-

ДЛЯ СТУДЭНЦКАЙ СЯМ'І

Саюз жанчын БДУ, міжнародная грамадская арганізацыя "Надзея — Экспрэс" і студэнцкі гарадок БДУ правядуць 6 сакавіка сустрэчу ў клубе "Студэнцкая сям'я — XXI стагоддзе". Адбудзецца яна ў сталовай (вул. Кастрычніцкая, 10-а) а 19-й гадзіне і будзе прысвечаная тэме "Цяжарнасць у студэнцкія гады — гэта шчасце? Здаровае дзіця ў студэнцкай сям'і — гэта рэальнасць?!" У праграме мерапрыемства запланаваны "круглы стол" з удзелам спецыялістаў, прагляд відэамаатэрыялаў па праблемах цяжарнасці, культурна-забавальнага праграма, а таксама падарункі і сюрпрызы.

Арганізатары асабліва запрашаюць студэнцкія сем'і.

шняя гімнастыка, пастаянны рух, дзе б ні знаходзіўся чалавек.

Другая неабходная частка здаровага ладу жыцця — рацыянальнае збалансаванае харчаванне. Для арганізацыі працэсаў, што адбываюцца ў чалавечым арганізме пад уплывам касмічнай энергіі, неабходна атрымліваць як мага больш мікраэлементаў. Па выніках апрацоўкі анкет і іншых даных пра харчаванне жанчын Саюза жанчын БДУ можна сказаць, што ў 95 % апытаных у рацыёне адсутнічаюць садавіна і гародніна, хаця нават і ў нашых умовах жыцця неабходна прытрымлівацца агульных прынцыпаў рацыянальнага харчавання. Для зацікаўленых можна парамажэнтаваць кнігу Ф. Сарокі "Харчаванне і здароўе" (Мн., 1994 г.).

Асноўныя рэкамендацыі:

- зранку абавязкова выпіваць 1/2 шклянкі соку альбо травянога настою;
- як мага больш уключаць у рацыён траву, якія дапаўняюць арганізм нястачу еды і селену;
- ужываць у ежу больш цыбулі, часнаку, гарбузікаў (семчак);
- штодня ў рацыёне павінны быць яблыкі;
- мала хто ведае, што беларускі заменнік курагі — буракі, якія лепш ужываць у ежу ў сырым выглядзе з арэхамі, лімонным сокам і чарнаслівам;
- нельга забывацца і на багатыя вітамінамі і мікраэлементамі тапінамбур (земляную грушу);
- не варта адкідаць фасоль, кабачкі, моцку, капусту, рэдзьку;
- з круп самымі карыснымі з'яўляюцца аўсяныя і пшано;
- тройчы на тыдзень варта ўжываць марскую капусту, запраўленую маянэзам, з дадаткам рысу і варанага яйка, альбо ў сухім выглядзе дадаваць у любыя стравы;
- самае лепшае мяса — курынае альбо індычынае ў вараным выглядзе.

Напрыканцы Ангеліна Вячаславаўна павіншавала ўсіх жанчын БДУ са святам 8 Сакавіка і днём святога Валянціна, паколькі пасяджэнне клуба адбывалася ў гэты святочны дзень. Віншаванне прагучала ў цудоўных вершаваных радках, якія Ангеліна Вячаславаўна піша сама, бо вершы — гэта таксама частінка здаровага душэўнага стану.

Праграма клуба "Здароўе жанчыны" прадугледжае яшчэ шмат сустрэчаў з цікавымі людзьмі. У клубе заўсёды будуць рады ўсім жадаючым прыняць удзел у яго пасяджэннях і дыскусіях.

Вольга БАРДЗІЯН,
член Саюза жанчын БДУ

ОЛИМПИАДЫ-2001

Олимпиада проводится в три тура (первый тур — заочный). Участниками олимпиады могут стать учащиеся выпускных классов средних общеобразовательных учебных заведений, выпускных курсов средних специальных и профессионально-технических учебных заведений.

Участие в первом туре олимпиады платное. Стоимость участия — 3100 рублей. Деньги должны быть отправлены почтовым переводом или банковским перечислением с пометкой "Олимпиада, факультет (название)" по адресу: 220050, г. Минск, пр-т Ф. Скорины, 4, Белгосуниверситет, р/с 3622204930033 в Минской городской дирекции ОАО "Белбизнесбанк", код 764. Желающие могут произвести оплату непосредственно в расчётно-кассовом центре Белгосуниверситета на улице Октябрьской, 10 (тел. 229-25-90).

Лучшие участники заочного тура будут приглашены в Белгосуниверситет на второй тур, который пройдёт в середине апреля 2001 года. Победители второго тура будут допущены к заключительному туру, который состоится в мае 2001 года. По результатам третьего тура оргкомитет олимпиады внесет предложения по количественному и персональному составу победителей и призёров олимпиады.

ФИЗИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ОЛИМПИАДА ПО ФИЗИКЕ

Без предварительного отбора к первому очному туру допускаются ученики выпускных классов лицея БГУ.

К заключительному туру олимпиады допускаются победители второго тура.

На заключительный очный тур без предварительного отбора будут персонально приглашены участники республиканских олимпиад по физике и астрономии, победители областных и Минской городской олимпиад, победители республиканского турнира юных физиков и республиканской научной конференции школьников по физике.

Ученикам выпускных классов сельских школ при подведении результатов олимпиады могут начисляться дополнительные баллы, количество которых определяется приемной комиссией.

Заключительный тур олимпиады "Абитуриент БГУ-2001" по физике состоится 13 мая 2001 года в Белгосуниверситете.

Победители олимпиады по физике без вступительных экзаменов зачисляются на первый курс физического факультета. Призеры олимпиады получают право поступать на физический факультет на условиях, предусмотренных "Правилами приема в БГУ на 2001 год" для лиц, которые окончили среднюю школу с золотой (серебряной) медалью.

Льготами победители и призеры олимпиады по физике пользуются только в год ее проведения.

Решения задач заочного тура должны быть изложены в тетради, на обложке которой необходимо указать фамилию, имя, отчество, подробный домашний адрес с почтовым индексом и телефоном, школу, класс, фамилию, имя, отчество учителя физики.

Тетради с решениями следует отправлять по адресу: 220050, г. Минск, пр-т Ф. Скорины, 4, Белгосуниверситет, физический факультет, олимпиада. Последний срок отправки — 1 марта 2001 года.

Квитанция об оплате высылается или сдается вместе с работой первого тура.

Задачи заочного тура

1. Шарик, подвешенный на нити, качается в вертикальной плоскости так, что его ускорения в нижнем и крайнем положениях равны по модулю. Найти угол отклонения нити от вертикали в крайнем положении.

2. В теплоизолированный цилиндрический

сосуд поместили кусок льда при нулевой температуре и прочно прикрепили его ко дну. Затем залили лёд таким же по массе количеством воды. Вода полностью покрыла лёд и достигла уровня $H = 20$ см. Определить, какова была температура этой воды, если после установления теплового равновесия, её уровень опустился на $b = 0,40$ см. Плотность льда $\rho = 920$ кг/м³, удельная теплоёмкость воды $c = 4200$ Дж/кг К, удельная теплоёмкость льда в два раза меньше. Удельная теплота плавления льда $\lambda = 330$ кДж/кг.

3. Две параллельные сетки подключены к батарее с $\varepsilon = 10$ В. Под углом 45° на сетки падает параллельный пучок электронов с начальной энергией $E = 10$ эВ. На какой угол α отклонится от первоначального направления пучок, пройдя сетки?

4. На главной оптической оси собирающей линзы на расстоянии 60 см от нее находится точечный источник света. Линзу передвинули на расстояние 1,0 см в направлении, перпендикулярном к главной оптической оси. На какое расстояние и в какую сторону нужно переместить источник, чтобы его изображение оказалось на прежнем месте? Главное фокусное расстояние линзы 20 см.

5. Сколько избыточных электронов накапливается на единице площади поверхности металлической ленты, равномерно движущейся со скоростью 1,0 м/с в однородном магнитном поле с индукцией $B = 0,10$ Тл так, что скорость перпендикулярна вектору $\vec{B}$ и лежит в плоскости ленты.

ГЕОГРАФИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ОЛИМПИАДА ПО ГЕОГРАФИИ

Олимпиада по географии проводится в 2 тура: первый тур (заочный) пройдет в феврале—апреле, второй тур (очный) состоится 13 мая 2001 г. и будет проведен в форме письменного тестирования.

В первом туре могут участвовать ученики выпускных классов средних образовательных школ, учащиеся выпускных курсов средних специальных учебных заведений и ПТУ Республики Беларусь и Российской Федерации.

Ко второму туру олимпиады допускаются те участники, которые успешно справятся с заданиями первого тура, а также (без прохождения первого тура) победители областных и Минской городской олимпиад, участники заключительного этапа республиканской олимпиады школьников

по географии, проводимых Министерством образования Республики Беларусь в 2001 г. и участники международных олимпиад по географии 2000 года.

Победители олимпиады по географии получают право на зачисление без вступительных экзаменов на все специальности географического факультета.

Призеры олимпиады по географии принимаются на географический факультет на условиях, предусмотренных «Правилами приема в БГУ на 2001 год» для лиц, окончивших среднюю школу с золотой (серебряной) медалью.

Квитанция об оплате высылается или сдается вместе с выполненным заданием первого тура, которое необходимо оформить в ученической тетради, указав на обложке фамилию, имя, отчество, полный домашний адрес с почтовым индексом и телефоном, школу, класс. Отправить тетрадь следует по адресу: 220050, г. Минск, пр. Ф. Скорины, 4, Белгосуниверситет, географический факультет, олимпиада. Последний срок отправки — 15 апреля (по почтовому штемпелю).

Задания первого тура

1. На Земле имеются географические объекты, которые открывались по несколько раз и поэтому получали новые названия. К числу таких объектов относятся два острова, разделенные проливом шириной всего 4160 м, но принадлежащие территориям разных государств. История открытия этих островов очень сложная. Первые документальные сведения об их существовании относятся к XVII веку, позднее они неоднократно открывались заново, а окончательно были "открыты" только в XIX столетии.

а) Дайте названия островов.

б) Кем и когда острова были открыты и переоткрыты?

в) Назовите основную причину многократного открытия островов.

г) Какая граница, кроме государственной, разделяет эти острова?

2. Один из главных героев романа Жюль Верна "Дети капитана Гранта" оставил следующее описание: "Представьте себе, друзья мои, где реки с каждым днем все больше и больше пересыхают (?); где нет влаги ни в воздухе, ни в почве (?); где деревья сбрасывают не листья, а кору и не боятся пожаров (?); где леса низкорослые, а травы гигантской вышины (?); где животные необычны: где обитают такие млекопитающие, у которых лапы разной длины (?), а некоторые из них выют гнезда(?), где лисицы порхают с дерева на дерево (?), а птицы не летают и не высидывают птенцов (?); где лебеди черны (?); где обитают птицы, которые подражают пению своих собратьев (?); где живет такая птица, которая "хохочет" по утрам, когда восходит солнце и плачет по вечерам, когда оно заходит (?)".

а) Назовите материк, где встречаются указанные особенности.

б) Назовите растения, зверей и птиц, обозначенных знаком вопроса.

в) Объясните природные феномены и явления, приведенные в отрывке.

г) Крики какой птицы ежедневно передают там по радио в начале рабочего дня?

3. Горная система Анд является самой густонаселенной горной областью мира. Здесь в глубокой древности одна цивилизация сменяла другую. Последней, до прихода испанских завоевателей, была Империя

(Окончание на 6-й стр.)

(Окончание. Начало на 5-й стр.)

инков, занимавшая огромные пространства, включая территории современных стран Эквадора, Перу, Боливии, частично Чили и Аргентины.

а) Чем объяснить высокую степень заселенности и освоенность высокогорий Анд?

б) Какие сельскохозяйственные культуры возделывались здесь в древности и почему?

в) Какие методы земледелия применялись инками и что изменилось в настоящее время?

г) Какие ремесла развиты в Андийских странах с древних времен и почему?

д) Какие андийские растения были использованы Туром Хейердалом во время путешествия на "Кон-Тики" и "Ра-2"?

е) Кто из уроженцев Беларуси внес наибольший вклад в изучение природы Анд? Каким образом увековечено его имя?

4. Из приведенных в первой колонке таблицы топонимов:

а) выделите 5 обозначающих название нашей республики на разных европейских языках и впишите их во вторую колонку;

б) определите, в каких государствах Европы так называют Беларусь и внесите ответ в третью колонку;

в) определите и напишите, какое отношение к территории Беларуси имеют оставшиеся географические названия.

№	1	2	3
	Географические названия	Названия Беларуси	Какие государства так называются?
1	Альба Руссия		
2	Гардарика		
3	Балткривия		
4	Валгевене		
5	Вайсрусланд		
6	Погезания		
7	Скалония		
8	Славиния (Склавиния)		
9	Хвиттерусланд		

5. В полдень летнего солнцестояния солнце находится в зените (90°) над северным тропиком. На какой высоте над горизонтом в это время оно стоит на экваторе? На какой широте северного полушария оно будет на той же высоте, что и над экватором? Какой будет высота солнца над горизонтом в полдень 22 июня и 22 декабря на крайней южной и крайней северной точках Беларуси?

6. Какие необычные природные черты присущи рекам Урал, Конго, Рейн, Волга? Названия каких трех рек, из которых две текут в Европе, а одна — в Австралии, напоминают имена или фамилии известных писателей — авторов приключенческих романов? Какую реку в Евразии много тысяч лет назад приговорили к "смертной казни" и привели приговор в исполнение?

7. На территории Южной Америки находится государство, которое существенно отличается от других стран региона демографическими показателями. Назовите это государство и факторы, повлиявшие на особую демографическую ситуацию.

8. Известно, что самые плодородные почвы с содержанием гумуса 7-10% находятся в степной зоне. Однако по долинам рек одного из крупных полуостровов России сформировались высокоплодородные почвы с содержанием гумуса 10-26%, на которых размещены высокотравные луга. Как называются эти почвы? Где они расположены? Каковы основные причины высокого содержания гумуса и минеральных веществ в них? Назовите наиболее характерные виды растений и особенности их роста на данном типе почв.

9. По имеющимся данным (тыс. чел.) построить половозрастную пирамиду. Определить, к какому типу стран по возрасту относится Беларусь (по шкале ООН). Объясните, какому типу воспроизводства населения соответствуют полученные результаты. Укажите причины. Какие государства имеют аналогичную возрастную структуру?

Возраст	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
Мужчины	245	336	423	405	360	344	350	416	395	326
Женщины	231	320	405	385	350	345	355	423	416	354

Возраст	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80 и старше	Возраст не указан	Всего
Мужчины	231	210	236	194	140	62	44	1	4718
Женщины	259	263	327	300	297	162	152	17	5327

10. В Республике Беларусь постоянно ощущается дефицит электроэнергии собственного производства, который устраняется путем закупок за валюту энергии за рубежом. Найдите варианты размещения новых электростанций для покрытия дефицита, определите их тип. Дайте краткое обоснование.

ФАКУЛЬТЕТ ПРИКЛАДНОЙ МАТЕМАТИКИ И ИНФОРМАТИКИ

ОЛИМПИАДА ПО МАТЕМАТИКЕ И ИНФОРМАТИКЕ

Олимпиада пройдет в три тура (первый тур — заочный). Участниками олимпиады могут быть учащиеся средних учебных заведений.

Квитанция об оплате высылается или сдается вместе с работой первого тура. Решения задач первого тура надо записать в тетрадь, на обложке указать фамилию, имя, отчество, полный домашний адрес с почтовым индексом и телефоном, школу, класс. Тетрадь следует отправить по адресу: «Олимпиада», ФПМИ, Белгосуниверситет, пр. Ф. Скорины, 4, г. Минск, 220050. Последний срок отправки — 10 марта 2001 г.

Лучшие участники заочного тура будут приглашены в Минск или в свои областные центры на второй тур, который пройдет в середине апреля. Заключительный тур олимпиады будет проведен в мае 2001 года в Белгосуниверситете.

Победители олимпиады при поступлении на факультет прикладной математики и информатики получают право на зачисление без вступительных экзаменов, а призеры принимаются на условиях, предусмотренных "Правилами приема в БГУ на 2001 год" для лиц, которые окончили среднюю школу с золотой (серебряной) медалью.

Оргкомитет приглашает к участию в олимпиаде девяти- и десятиклассников, лучшие из которых получат специальное удостоверение и приглашение на третий тур олимпиады ФПМИ в будущем году. (Задачу № 5 девятиклассникам решать необязательно.)

Условия задач первого тура

1. Решите уравнение

$$(x^2 + 3x - 2)^2 + 3(x^2 + 3x - 2) - 2 = x$$

2. Пусть a_n — целое число, ближайшее к $\sqrt{n}$. Удалим из множества натуральных чисел все числа вида $n + a_n$ и занумеруем по порядку оставшиеся: $c_1, c_2, \dots$. Найдите c_{2001} .

3. В каждую клетку полоски шириной в одну и длиной в n клеток ставится +1 или -1. После заполнения полоски подсчитывается сумма записанных в ней чисел. Назовем эту сумму индексом конкретной расстановки. Найдите среднее арифметическое квадратов индексов по всем возможным расстановкам.

4. Длины сторон выпуклого n -угольника равны $a_1, a_2, \dots, a_n$. Обозначим через $\vec{e}_1, \vec{e}_2, \dots, \vec{e}_n$ единичные векторы, перпендикулярные сторонам $a_1, a_2, \dots, a_n$ соответственно и ориентированные вонне n -угольника. Докажите, что вектор $a_1 \vec{e}_1 + a_2 \vec{e}_2 + \dots + a_n \vec{e}_n$ является нулевым.

5. Известно, что в правильную усеченную n -угольную пирамиду можно поместить шар, касающийся всех граней пирамиды, и шар, касающийся всех ребер пирамиды. Определите:

а) при всех возможных значениях n отношения длин ребер оснований этой пирамиды к длине ее бокового ребра;

б) отношения радиусов указанных выше шаров, а также шара, описанного около пирамиды, к длине ее бокового ребра.

6. Ученик выписал на отдельные карточки N натуральных чисел ($N \geq 3$), образующих арифметическую прогрессию, затем одну карточку выбросил, а остальные перемешал. Опишите алгоритм (дайте его словесное описание), с помощью которого можно определить выброшенное число и восстановить прогрессию. Для случаев, когда это невозможно, дайте обоснование.

ФАКУЛЬТЕТ РАДИОФИЗИКИ И ЭЛЕКТРОНИКИ

ОЛИМПИАДА ПО ФИЗИКЕ И ИНФОРМАТИКЕ

Квитанция об оплате высылается или сдается вместе с работой первого тура.

Решения заданий заочного тура должны быть изложены в тетради, на обложке которой необходимо указать фамилию, имя, отчество, подробный домашний адрес с почтовым индексом и телефоном, адрес школы с почтовым индексом, фамилию, имя, отчество учителя физики. В отправлении нужно вложить почтовый конверт с домашним адресом отправителя.

Тетради с решениями следует отправлять по адресу: 220050, г. Минск, пр-т Ф. Скорины, 4, Белгосуниверситет, факультет радиофизики и электроники, олимпиада. Последний срок отправки — 20 марта 2001 года.

Телефон для справок: 278-46-78.

Победители олимпиады по физике и информатике получают право быть зачисленными без вступительных экзаменов на специальности радиофи-

зика и физическая электроника факультета радиофизики и электроники, а призёры олимпиады будут пользоваться льготами для медалистов, предусмотренными "Правилами приёма в БГУ на 2001 год".

Ко второму туру, который проводится 21 апреля, допускаются победители первого тура и ученики выпускных классов лицея БГУ, к третьему — победители второго тура. Без предварительного отбора к третьему туру допускаются победители областных и минской городской олимпиад школьников по физике, участники заключительного этапа республиканских олимпиад школьников по физике, проводимых Министерством образования, а также победители республиканских турниров юных физиков, победители республиканской научной конференции школьников по физике, победители республиканского конкурса «Абитуриент Беларуси-2001» по физике.

Задания заочного тура:

1. К лежащему на горизонтальной поверхности бруску массой 12 кг прикреплен пружина жесткостью 300 Н/м. Коэффициент трения между бруском и поверхностью равен 0,4. К свободному концу пружины приложена сила под углом 30° к горизонту, под действием которой груз из состояния покоя (пружина не деформирована) равномерно перемещается на расстояние 4 м. Определить совершённую работу.

2. Найти молярную теплоёмкость одноатомного идеального газа, расширяющегося по закону $P = aV$, где a — постоянная величина.

3. Небольшое заряженное тело массой m , прикреплённое к нити длиной l , может двигаться по окружности в вертикальной плоскости. Однородное магнитное поле индукции B перпендикулярно этой плоскости и направлено к наблюдателю. При какой наименьшей скорости тела в нижней точке оно сможет совершить полный оборот? Заряд тела положительный и равен q .

4. Какой минимальной толщины должна быть прозрачная тонкая плёнка с показателем преломления $n = 1,2$, чтобы произошло усиление красного света ($d = 8 \cdot 10^{-7}$ м) при отражении от верхней и нижней поверхности плёнки? Свет падает на плёнку под углом $\alpha = 30^\circ$.

5. Отрицательный точечный заряд q массой m находится в вакууме на оси тонкого закреплённого кольца радиуса R на расстоянии l от его центра. Плоскость кольца перпендикулярна его оси. Кольцо получает заряд, убывающий со временем по закону $Q = Q_0/t$, где Q_0 — начальный заряд равномерно заряженного кольца, t — время. Построить алгоритм расчета времени, в течение которого расстояние между кольцом и зарядом уменьшится в два раза. Считать заданными величинами q, m, R, l, Q_0 .

6. При спуске в плотных слоях атмосферы ракета массой m , двигаясь со скоростью v_0 , включает тормозной двигатель, сила тяги которого пропорциональна времени t : $F_{тяги} = A_1 t$, где A_1 — известная постоянная. Построить алгоритм расчета работы силы тяги и пути, пройденного ракетой за время T после начала работы тормозного двигателя. Считать, что во время движения на ракету действует сила сопротивления воздуха F_c , модуль которой пропорционален квадрату её скорости: $F_c = B_1 v^2$, где B_1 — известная постоянная.

**ЭКОНОМИЧЕСКИЙ
ФАКУЛЬТЕТ
ОЛИМПИАДА
ПО МАТЕМАТИКЕ И ЭКОНОМИКЕ**

Победители олимпиады по математике и экономике получают право на зачисление без вступительных экзаменов при поступлении на

все специальности экономического факультета. Призерам олимпиады будут выставлены оценки, которые по желанию абитуриента будут учитываться при поступлении на экономический факультет БДУ в качестве оценки по математике.

Квитанция об оплате высылается или сдается вместе с работой первого тура.

Решения задач запишите в ученическую тетрадь, на обложке укажите свой почтовый адрес (результат вашего участия в олимпиаде будет сообщен вам по почте) и отправьте до 15 марта 2001 года по адресу: 220050, г. Минск, ул. К. Маркса, 31, экономический факультет.

Задания первого тура:

1. Укажите перспективы развития экономики Республики Беларусь на 2001–2005 гг. (объем ответа не более 3 стр. текста).

2. При каких значениях параметра a система уравнений

$$\begin{cases} y - a(x + 2) = 0, \\ y^2 + (1 - x)y + (x^2 - 1)(x - x^2) = 0 \end{cases}$$

имеет четыре решения?

3. Доходы фирмы таковы, что разности доходов двух последующих месяцев образуют арифметическую прогрессию, первый член которой равен нулю. Найдите величину доходов фирмы в n -м месяце и сумму доходов за n месяцев, считая заданным доход за 1-й месяц (a) и разность арифметической прогрессии (d).

4. Сумма в 40000 руб. положена в банк под 12 % годовых. После каждого года вкладчик берет 500 руб. Через сколько лет после взятия соответствующей суммы остаток будет вдвое больше первоначального вклада?

**МЕХАНИКО-
МАТЕМАТИЧЕСКИЙ
ФАКУЛЬТЕТ**

ОЛИМПИАДА ПО МАТЕМАТИКЕ

Решения задач первого тура надо записать в тетрадь, на обложке указать фамилию, имя, отчество, полный домашний адрес с почтовым индексом и телефоном, школу, класс.

Тетради с решениями, квитанции почтовых переводов или банковских перечислений следует отправить по адресу: 220050, г. Минск, пр-т Ф. Скорины, 4, Белгосуниверситет, мехмат, олимпиада. Последний срок отправки — 15 марта 2001 года. Телефоны для справок: 209-50-46, 209-53-91, 209-52-49.

Победители олимпиады по математике получат право быть зачисленными на механико-математический факультет без вступительных экзаменов, а призёры будут пользоваться при поступлении правами медалистов.

Оргкомитет олимпиады приглашает к участию и десятиклассников, лучшие из которых получат специальное удостоверение.

Условия задач первого тура

1. Из пунктов A и B навстречу друг другу вышли одновременно 2 поезда. Каждый из них двигался сначала равноускоренно (ускорения были различны), а достигнув некоторой скорости — равномерно. Отношение скоростей равномерного движения поездов равно $5/4$. В некоторый момент времени скорости поездов оказались равными, а один из них прошел к этому времени расстояние в $5/4$ раза большее, чем другой. В пункты B и A поезда прибыли одновременно. Какую часть пути прошел каждый из

поездов к тому моменту, когда их скорости оказались равными?

2. Решить уравнение

$$\sqrt{17 - 2\sqrt{45 - 2x}} = x - 14.$$

3. Около треугольника ABC описана окружность с центром O . Касательная к окружности, проходящая через точку C , пересекается с прямой, делящей пополам угол ABC треугольника, в точке K , причем угол BKC равен половине угла BCA треугольника. Сторона

AB на $\sqrt{3}$ длиннее стороны AC , а расстояние от точки O до стороны AC на 1 больше расстояния от O до стороны AB . Найти радиус окружности.

4. Решить систему уравнений

$$\begin{cases} 2y^3 + 2x^2 + 3x + 3 = 0, \\ 2z^3 + 2y^2 + 3y + 3 = 0, \\ 2x^3 + 2z^2 + 3z + 3 = 0. \end{cases}$$

5. Доказать, что если на диагоналях AC и BD выпуклого четырехугольника $ABCD$ найдется соответственно хотя бы по одной точке P и Q такой, что

$h_{AB}^P \cdot h_{BC}^Q = h_{CD}^P \cdot h_{DA}^Q$, $h_{DA}^Q \cdot h_{AB}^P = h_{BC}^Q \cdot h_{CD}^P$, где h_{x}^y — перпендикуляр, опущенный из точки M диагонали четырехугольника на его сторону X или ее продолжение, то четырехугольник $ABCD$ — параллелограмм.

6. При каких значениях параметра α ($0 \leq \alpha \leq 1$) уравнение

$\sin^3 x + \cos^3 x = \alpha$ имеет на отрезке $[15^\circ, 375^\circ]$ максимально возможное число решений?

**БИОЛОГИЧЕСКИЙ
ФАКУЛЬТЕТ**

ОЛИМПИАДА ПО БИОЛОГИИ

Ответы на вопросы первого тура должны быть изложены в тетради, на обложке которой необходимо указать фамилию, имя, отчество, полный домашний адрес с почтовым индексом и телефоном, школу, класс.

Тетради с ответами, квитанции почтовых переводов или банковских перечислений следует отправлять по адресу: 220050, г. Минск, пр-т Ф. Скорины, 4, Белгосуниверситет, биологический факультет, олимпиада. Последний срок отправки — 15 марта 2001 года.

Телефоны для справок: 277-55-35, 277-10-06, 277-59-36.

Победители олимпиады по биологии получают право быть зачисленными без вступительных экзаменов на все специальности биологического факультета, а призёры олимпиады будут пользоваться льготами для медалистов, предусмотренными "Правилами приёма в БГУ на 2001 год".

Вопросы первого тура:

1. Сравнение строения, процессов жизнедеятельности, размножения и развития мхов и папоротников. Значение высших споровых растений в природе.

2. Проведите сравнение строения нервной системы различных типов беспозвоночных животных и классов типа Хордовые.

3. Сходство и различие фототрофных и хемотрофных организмов. Фотосинтез, хемосинтез.

“Мабільнік” — у кожнага студэнта

Па запрашэнні Вільнюскага ўніверсітэта актыўныя студэнты БДУ, члены студсаветаў інтэрнатаў, лідэры маладзёжных арганізацый пры падтрымцы студэнцкага гарадка Белдзяржуніверсітэта, уфраўлення выхаваўчай работы з моладдзю і ўфраўлення міжнародных сувязяў наведвалі Літву...

ВІЛЬНЮС

УНІВЕРСІТЭТ

Першы пункт праграмы — наведванне вядомага Вільнюскага ўніверсітэта. Заснаваны ў 1579 годзе як езуіцкая акадэмія, сёння ён лічыцца адным з найстарэйшых у Еўропе. Цяжкія дубовыя дзверы, нізкая столь, невялічкія аўдыторыі і да болю знаёмыя размалёваныя парты...

Універсітэт мае вельмі багатую бібліятэку. Пры жаданні тут нават можна знайсці і папрацаваць з першадрукамі Скарыны. Рукі дрываць, калі трымаеш гэты фаліант. Побач — бібліятэчная зала, абсталяваная камп’ютэрамі. 8 гадзін у месяц студэнт можа працаваць у Інтэрнэце бясплатна. Адзіная праблема — жадаючых многа...

Самымі прэстыжнымі факультэтамі лічацца юрыдычны, міжнародных адносін, камунікацыі, бізнесу, журналістыкі. Вышэйшая адукацыя ў Літве бясплатная, але, як і ў нас, існуе і платнае аддзяленне. Навучанне доўжыцца 4 гады. Пасля — размеркаванне па жаданні.

Студэнты тут — тыя ж людзі, толькі размаўляюць па-літоўску. Амаль кожны мае “мабільнік”. Гэта можна дазволіць сабе нават на студэнцкую стыпендыю, якая складае ў сярэднім \$25.

Жывуць студэнты часцей за ўсё на кватэры: зняць пакой ці ўласныя апартаменты танней і зручней, чым жыць у інтэрнаце. Інтэр-

нат па-літоўску — гэта 12 паверхаў, на кожным — 14 пакояў, агульная кухня і санвузел. У пакоі — 2 ложка, стол і 3 шафы пад вопратку. Мабыць, ад маланаселенасці і спартанскіх умоваў жыцця тут не вядуцца прусакаі.

Некалькі інтэрнатаў — ужо студгарадок. Назвы тут вельмі рамантычныя (адрасу адчуваецца, што жывуць студэнты!): часткі гарадка завуцца Нью-Йорк і Камчатка. І ўсё гэта па вуліцы Узыходу сонца.

ГОРАД

Шмат чаго варта пабачыць у Вільнюсе.

Не ведаю, колькі ў Вільнюсе храмаў і касцёлаў. Не ведаюць і самі жыхары горада (дарэчы, сёння ў Вільнюсе налічваецца каля 600 тыс. жыхароў, сярод якіх 53% — літоўцы, 19% — палякі, 19% — рускія, 5% — беларусы). Шмат.

...Угору па адной са старэйшых вуліц горада — вядомая брама Аўшрас, Вострая Брама. Гэта, мабыць, адзіная брама ў свеце, якая стала храмам: тут з канца XVI стагоддзя знаходзіцца цудоўная ікона Маці Божай Вострабрамскай. Гэта ікона быццам зазірае ў вочы, нават калі проста ідзеш па вуліцы. Вакол самога абраза — мноства срэбных выяваў сэрцаў, рук і ног. Гэта сведчанні цудаў: па традыцыі, кожны, каму ікона вылечыла душу і цела, пакідае такі знак. Паводле легенды, выява Вострабрамскай Панны Марыі была напісана з Барбары Радзівіл, жонкі

вялікага князя літоўскага Жыгімонта II Аўгуста, і з тых часоў Вострабрамская ікона лічыцца ахоўніцай закаханых, удоваў і мацярок.

У адным з самых рамантычных кварталаў Старога горада ёсць вулачка, дзе Адам Міцкевіч сустракаўся са сваёй каханай і пісаў цудоўныя радкі паэмы “Гражына”. А цераз дарогу — цудоўны касцёл святой Ганны (XVI ст.). Ён ушляўлены і Міцкевічам, і Максімам Багдановічам. Памятаеце: “Каб залычыць на сэрцы раны, /.../ прыйдзіце да касцёла Ганны, там знікне горыч цяжкіх дум”? Дарэчы, гэты касцёл — самае моднае ў Літве месца вянчанняў.

А вось адзін з самых буйных сабораў Літвы — сабор святых Пятра і Паўла. У гэтага сабора цікавы лёс: пабудаваны ён быў на сродкі Льва Сапегі. Пасля паўстання 1863 года ён быў канфіскаваны ў каталіцкай царквы і перададзены праваслаўнай. У міжваенны перыяд тут зноў быў каталіцкі касцёл. У часы савецкай улады тут размяшчаліся заводскія склады. Пасля аднаўлення незалежнасці сабор зноў стаў каталіцкім.

ТРАКАЙ

Сцежка ўздоўж возера праз узгоркі і нейкія гурбы вядзе нас да замка на востраве Гальвес. З сярэдніх вякоў стаіць ён тут. У 1655 годзе замак разбурылі. А сёння ён адноўлены, адрэстаўраваны нанова. Тут зараз музей. Узбіраючыся па яго вінтавых лесвіцах, уяўляеш сябе жыхаром-уладаром гэтых пакояў. І чамусьці ўзнікае жаданне рабіць ранішняю гімнастыку — занадта ж вузкія тут калідоры...

На паўвостраве паміж азёрамі Гальвес, Татарышка і Лукас месціцца старая частка горада. Яшчэ ў XIII стагоддзі тут ужо быў горад, а ў XIV стагоддзі была створана цэлая сістэма замкаў. Сёння ўсё, што ад таго засталася, — толькі разбураныя часткі муроў ды рыцарскія турніры, якія ладзяцца тут кожнае лета.

КАЎНАС

Каўнас — другі па велічыні горад краіны. Ён месціцца амаль у самым цэнтры Літвы, на рэках Нерыс і Нямунас (па-нашаму Нёман). Заснаваны горад быў у 1361 годзе. У сярэднявеччы ён быў буй-

ным гандлёвым цэнтрам. У міжваенны перыяд (1918-1940 гады) — нават часовай сталіцай Літвы.

Каўнас — горад прыгожы. І помнікаў гісторыі і культуры тут таксама хапае: рэшткі старажытнай крэпасці XIII і XVI стагоддзяў, калі тутэйшым жыхарам не аднойчы прыходзілася адстойваць напады тэўтонскіх рыцараў, Каўнаскі замак, кафедральны сабор Пятра і Паўла, палац князёў Масальскіх, кляштар камальдаліцаў, гарадская ратуша, касцёл езуітаў...

Каўнас — гэта горад са старымі і моцнымі культурнымі традыцыямі. Тут шмат музеяў і галерэй: галерэя імя М. Чурлёніса, М. Жылінскаса, музей літаратуры, керамікі, народнай музыкі, ваенны музей Вітаўтаса Вялікага (па-нашаму Вітаўта). Вельмі цікавае і нечакана нестандартнае месца — музей чарцянятаў. Некалькі паверхаў “нячысцікаў” усяго свету. Тут яны на ўсялякі густ — шклянныя, драўляныя, папяровыя, металічныя, гумавыя, маляваныя, выразаныя, вытачаныя, злепленыя... Каўнас мае традыцыю: кожны вядомы чалавек, які наведвае гэты горад, павінен пакінуць тут пасля сябе падарунак у калекцыю музея чарцянятаў. І такіх экспанатаў тут сабрано ўжо нямала.

А яшчэ Каўнас славіцца сваімі спартсменамі. Тут хапае і спорткомплексаў, і стадыёнаў. Каманда “Жальгірыс” — хлопцы тутэйшыя.

ВОСЬ ТАКАЯ ЯНА, ЛІТВА

Гэта варта таго, каб бачыць. Гэта варта таго, каб наведаць. І так вам скажа кожны з немалой і дружнай кампаніі, якая пабывала ў Літве. Толькі дзякуючы нашым выдатным гідам — вільнюскім студэнтам, з якімі мы хутка знайшлі агульную мову, — беларускія студэнты убачылі і Вільнюс, і Тракай, і Каўнас. На развітанне былі абмен адрасамі, слёзы і жаданне хутка сустрэцца. Цікава, што скажуць студэнты Вільнюскага ўніверсітэта пра нашу краіну?.. Яны ўжо збіраюцца да нас з візітам у адказ.

Крысціна СТАНКЕВІЧ,
кіраўнік інфармацыйнай
службы студгарадка БДУ
Фотаздымак
Наталлі ЖЛОБА

БЕЛАРУСКИ УНІВЕРСІТЭТ

Заснавальнік газеты —
БЕЛАРУСКИ
ДЗЯРЖАЎНЫ
УНІВЕРСІТЭТ

Газета зарэгістравана Дзяржаўным камітэтам Рэспублікі Беларусь па друку.
Рэгістрацыйнае пасведчанне №149 ад 28 чэрвеня 1996 года.

Газета надрукавана ў Выдавецкім
цэнтры Белдзяржуніверсітэта
220030, г. Мінск,
Вул. Чырвонаармейская, 6
Ум. друк. арк. 1

Падпісана да друку ў 12.00

22 лютага
Зак. 59у
Т. 1000 экз.

Адрас рэдакцыі:
220080, Мінск-80,
Універсітэцкі гарадок,
Вул. Бабруйская, 7,
паверх 4, пакой 411,
тэлефон 209-53-45.

Рэдактар Т.М. КАЗАК

Газета ўзнагароджана
Ганаровай граматай
Вярхоўнага Савета БССР

Камп’ютэрная вёрстка
Юрыя Жукіа